

DATOS IDENTIFICATIVOS

Historia da arte medieval

Materia	Historia da arte medieval			
Código	004G740V01324			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Nodar Fernández, Victoriano			
Profesorado	Barriocanal López, María Yolanda Nodar Fernández, Victoriano			
Correo-e	vnodar@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.es			
Descrición xeral	Proporcionar ao estudante o coñecemento das principais manifestacións artísticas da Idade Media europea, iniciándose ao tempo nas diferentes correntes metodolóxicas para a súa comprensión e análise			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.	
Coñecemento da Historia da Arte Xeral como proceso complexo, aberto e discontinuo a partir da compartimentación do tempo histórico en diversos períodos.	
Lectura da obra de arte da Idade Media como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.	
Capacidade para a interpretación da obra de arte nos diferentes períodos de estudo dende unha perspectiva metodolóxica múltiple.	

Contidos

Tema	
1. O prerrománico	1.1. Arte paleocristián: frescos catacumbarios e imaxes en pedra. Arquitectura eclesial. 1.2. Arte bizantino en Constantinopla e Rávena. 1.3. Arte occidental na Europa das invasións
2. O Románico	2.1. O mosteiro medieval. Igrexas de peregrinación: arquetipo dun estilo. O templo románico. 2.2. A escultura románica. 2.3. A pintura románica
3. O Gótico	3.1. A arquitectura gótica nos séculos XII e XIII: cisterciense, cartuxana e mendicante. A Europa das catedrais. 3.2. A escultura gótica. 3.3. A pintura gótica: estilos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	18	30	48
Debate	4	0	4
Eventos científicos	2	0	2
Saídas de estudo	5	10	15

Traballo tutelado	10	30	40
Seminario	5	3	8
Traballo	3	7	10
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	19	21
Observación sistemática	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesións previas, orientadas á presentación do desenvolvemento da materia e de toma de contacto cos estudantes
Lección maxistral	Exposición oral complementada co emprego de medios audiovisuais, por parte do profesor, dos contidos teóricos da materia
Debate	Sesións centradas en debates sobre temas patrimoniais de actualidade, relativos ós contidos da materia
Eventos científicos	Asistencia a eventos docentes e/ou divulgativos programados
Saídas de estudo	Actividades desenvolvidas nun contexto externo á contorna académica universitaria relacionadas co ámbito do estudo da materia (visitas a institucións museísticas, colección de arte, monumentos, etc.)
Traballo tutelado	Metodoloxía deseñada para promover o aprendizaxe autónomo dos estudantes, baixo a tutela do profesor, na realización de traballos individuais sobre aspectos vinculados ás manifestacións artísticas da Idade Media
Seminario	Asesoramento, seguimento e orientación no proceso de execución dos traballos tutelados a realizar polo estudante así como das probas de avaliación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas plantexadas na realización dos traballos. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: TODO O ALUMNADO: na plataforma virtual de docencia Moodle (Moovi Uvigo), Campus Remoto, mail, e na aula e despacho cando sexa posible.
Seminario	A atención personalizada consistirá na resolución de dúbidas sobre os contidos da materia, a metodoloxía utilizada para a realización dos exercicios e revisión das probas de avaliación escritas. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: TODO O ALUMNADO: na plataforma virtual de docencia Moodle (Moovi Uvigo), Campus Remoto, mail, e na aula e despacho cando sexa posible.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Debate	Os seminarios sobre aspectos patrimoniais relativos á materia serán avaliados tendo en conta a intervención do alumno nos debates e a entrega dunha memoria da actividade a través da plataforma Moodle. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Facer a lectura das obras de arte como documento excepcional do pasado.	10	
Traballo	Os traballos tutelados serán avaliados unha vez expostos na aula, e entregados na Plataforma Moodle. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Interpretación das obras de arte no período de estudo desde unha perspectiva metodolóxica múltiple.	20	
Exame de preguntas de desenvolvemento	A sesión maxistral será avaliada mediante unha proba escrita de resposta longa. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 3 puntos (sobre os 6 do total). Con elo o alumno dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecer as manifestacións artísticas medievais como resultado dun complexo proceso.	60	
Observación sistemática	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase o traballo autónomo do alumnado en foros, debates, etc. Con elo o alumno dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Aplicar os coñecementos e demostrar por medio da elaboración e defensa de argumentos a resolución de problemas.	10	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a través do Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moovi, da Universidade de Vigo, que permitirán acceso aos materiais precisos para adquisición das competencias e consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. Se especificarán as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. As actividades que requiran presencialidade serán substituídas por outras que permitan poder acceder ao mesmo porcentaxe da nota. O seguemento individualizado da participación do alumno a través da TIC será feito a partir das ferramentas propias da plataforma (participación, estadísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, etc.).

O alumnado deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Así mesmo deberá acudir e realizar as probas que o profesorado dispoña como imprescindibles. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula e o seminario de informática da facultade. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

A utilización dos materiais postos a disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a e serán cualificados cun cero calquera proba ou exame nos que se "copien no sustancial obras alleas, dándoa como propias" (dle-rae).

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a *dispor como alternativa de probas de avaliación global* (artigo 64.g dos Estatutos da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta. Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a ser avaliados mediante un exame final (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BANGO TORVISO, Isidro, **Alta edad Media: de la tradición hispanogoda al románico**, 1ª ed., Sílex, 1989

BECKWITH, John, **El arte de la Alta Edad Media: carolingio, otónico, románico**, 1ª ed., Destino, 1995

BECKWITH, John, **Arte paleocristiano y bizantino**, 1ª ed., Cátedra, 1997

CONANT, Kenneth John, **Arquitectura carolingia y románica, 800-1200**, 2ª ed., Cátedra, 1991

DUBY, G., **La época de las catedrales: arte y sociedad, 980-1420**, 3ª ed., Cátedra, 1997

ETTINGHAUSEN, Richard, **Arte y arquitectura del Islam, 650-1250**, 4ª ed., Cátedra, 2005

KRAUTHEIMER, J., **Arquitectura paleocristiana y bizantina**, 1ª ed., Cátedra, 1984

WILLIANS, Paul, **Escultura gótica. 1140-1330**, 1ª ed., Cátedra, 1997

YARZA LUACES, Joaquín, **Baja Edad Media: los siglos del gótico**, 1ª ed., Sílex, 1992

YARZA LUACES, Joaquín, **Arte y arquitectura en España**, 6ª ed., Cátedra, 1990

Bibliografía Complementaria

BRUYNE, Edgan de, **La estética de la Edad Media**, 1ª ed., Visor, 1988

SIMSON, Otto von, **La catedral gótica. Los orígenes de la arquitectura gótica y el concepto medieval del orden**, 1ª ed., Alianza, 1980

TOMAN, Rolf, **El gótico: arquitectura, escultura y pintura**, 1ª ed., Ullman & Könnemann, 2002

Recomendacións

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través dos cursos da plataforma Moovi, polo que todos os alumnos/as deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.